אגרות הראי"ה - כרך א' - אגרת קנז

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ט אלול תרס"ח - יפו
נמען: הרב בנימין זאב הלוי הורוביץ

הרב קוק שולח את מה שכתב על הפעולה במושבות. בעניין שפה זרה בבתי ספר כפריים יש מחלוקת פדגוגית, והרב קוק אינו קובע מסמרות. את השבחים שנתן לבתי הספר החדשים על דרך ארץ כתב מאומדנה, כי לא ביקר בהם, אבל הרושם השלילי שלהם על הדת ידוע ממעשיהם. עלינו לשפר את מעשינו כאילו הם מתוקנים כראוי.

עיקרי הדברים

- החינוך במושבות.
- שפה זרה בבתי ספר כפריים.
- מתחרים בבתי הספר החדשים ביושר.

נוסח האגרת

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ט אלול תרס"ח[4]. שנה טובה ומעוטרת בכוח"ט[5] בספרן שצ"ג, לכי[6] ידידי הרב המאוה"ג[7] איש חי רב פעלים, כליל חמודות, מוהר"י[8] בנימין הלוי הורוויץ שליט"א[9], שלו'[10] וברכה.

הנני שולח בזה לכבוד תורתו את אשר העליתי על הגליון ממחשבתי ע"ד[11] פעלנו במושבות. אמנם ע"ד נחיצת איזו שפה זרה במושבות יש חולקים מטעם הפדגוגיה, ואומרים שבבתי-ספר נמוכים של כפרים כאלה אין צורך בזה, רק שיהיו הלמודים העברים נלמדים בסדר נכון, וההנהגה תהי'[12] מנומסת כראוי בכל התכסיסים כאשר דברנו. ושמעתי שבבתי-הספר שלהם חדלו כעת מלימוד שפה אחרת. ע"כ[13] איני קובע מסמרות בפרט זה.

השבחים של תכסיסי ד"א, ששבחתי בהם את בתי-הספר, הנני אומרם רק מאומדנא, אבל ידיעה פנימית אין לי מהם, כי לא בקרתים מעולם. אמנם הידיעה ע"ד הרושם השלילי שהם עושים ע"ד הדת והיהדות - זה אין צריך לביקור, שמעשיהם מוכיחים עליהם. ויוכל להיות

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עה"ק - עיר הקודש
3 ת"ו - תבנה ותכונן
4 תרס"ח - השנה תרס"ח (1907/1908)
5 בכוח"ט - בכתיבה וחתימה טובה
6 לכי - לכבוד
7 המאוה"ג - המאור הגדול
8 מוהר"י - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות י (כגון יעקב / יצחק / יוסף / יהודה / ישראל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
9 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10 שלו' - שלום
11 ע"ד - על דבר
12 תהי' - תהיה
13 ע"כ - על כן

שאין בהם אותם הצדדים היפים החיצונים, אבל מ"מ[14] לנו הוא ענין אחד, כי עלינו לשפר מעשינו כאילו היו הם באמת מתוקנים כראוי, ובזה נצליח בעה"י[15].

מה טוב הי'[16] אם יהי'[17] אפשר שאראה את עבודת כת"ר[18] באשכנזית לפני השילוח לתמן.

הנני חותם בברכה, ברכת השנים לטובה ולברכה לחיים טובים ארוכים ומתוקנים, כנה"ר[19] ונפש ידי"ע[20] דוש"ת[21] מצפה לישועת ד' על עמו ונחלתו ב"ב[22] בקרוב,

הק' אברהם יצחק ה"ק

ע"ד בית הועד, לא מצאתי כעת לנכון לדבר, ועוד נקוה לקחת בזה דברים כראוי, יחזקנו ד' ע"ד כבוד שמו ואומץ תוה"ק[23] על אדמת הקודש. הנ"ל[24]

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

14 מ"מ - מכל מקום
15 בעה"י - בעזרת השם יתברך
16 הי' - היה
17 יהי' - יהיה
18 כת"ר - כבוד תורתו
19 כנה"ר - כנפשו הרמה
20 ידי"ע - ידידו עוז
21 דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
22 ב"ב - בני ביתו
23 תוה"ק - תורתנו הקדושה
24 הנ"ל - הנזכר לעיל